

tiedebarometri

• tutkimus suomalaisten suhteesta tieteeseen ja tieteellis-tekniseen kehitykseen 2024

Julkaisija: Tieteen tiedotus ry • Ulkoasu ja taitto: Minna Ruusinen/Miks' ei! Oy • Paino: PunaMusta Oy, Lahti 2024
ISSN-L 1799-3423
ISSN 1799-3423 (painettu)
ISSN 1799-3431 (verkkojulkaisu)

Lukijalle

Suomalaisten luottamus tiedeinstituutioihin ja tieteen tekijöihin on säilynyt vahvana. Luottamus tieteeseen on Suomessa kansainvälisesti vertaillen erittäin korkea, ja taustalla vaikuttaa vahva luottamus myös muihin keskeisiin yhteiskunnan instituutioihin.

Vuonna 2024 tieteeseen ja tutkimukseen luotti erittäin paljon tai melko paljon 86 % vastaajista. Instituutioiden välisessä vertailussa yliopistot sijoittuivat kolmanneksi: puolustusvoimiin luotti 83 %, poliisiin ja yliopistoihin 80 %. Luottamus oli samalla tasolla kuin edellisessä kyselyssä.

Vastaajien arviot Suomen tieteen ja teknologian tilasta olivat synkemmät kuin kaksi vuotta aiemmin: teknologian yleistä tasoa piti hyvänä 79 % ja tutkimuksen yleistä tasoa 76 %. Luvut olivat 9–10 prosenttiyksikköä alemmat kuin vuonna 2022. Tulokset heijastelevat monien tieteentekijöiden viime vuosina esittämiä huolia suomalaisen tutkimuksen ja teknologian tasosta.

Tekoälyn lisääntyvään käyttöön yhteiskunnassa vastaajat suhtautuivat hieman useammin myönteisesti (51 %) kuin kielteisesti (39 %). Tekoälyn sovelluksista kysyttäessä myönteisimmät arviot saivat kasvojentunnistus rikollisuuden torjunnassa ja rajavalvonnassa. Negatiivisimmat arviot saivat automaattiasemat sekä tekoälyn käyttö journalismissa ja työntekijöiden valinnassa.

Esa Väliaverron

Tieteen tiedotus ry.

Luonnontieteet kiinnostavat eniten

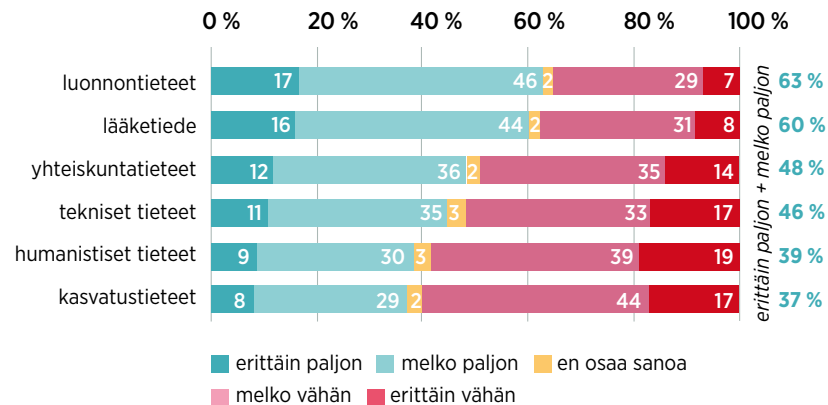
Suomalaisia kiinnostavat eniten luonnontieteet (63%) ja lääketiede (60%). Kolmanneksi eniten vastaajia kiinnostivat yhteiskuntatieteet (48%).

Tulos poikkeaa hieman aiemmista ulkomaisista tutkimuksista, joissa lääketiede on yleensä ollut selvästi kiinnostavin. Luonnontieteiden ohella vahva kiinnostus yhteiskuntatieteisiin näyttää olevan suomalainen erityispiirre.

Humanistiset ja kasvatustieteet kiinnostivat jonkin verran muita aloja vähemmän.

Kuinka kiinnostunut olet seuraavilla aloilla tehtävästä tutkimuksesta?

yhteensä 2024 (n=1006)

Sanomalehti tärkein tietolähde

Uutismedia on suomalaisille edelleen keskeinen tieteellisen tiedon välittäjä. Kysyttäessä kolmea tärkeintä tieteellisen tiedon lähdettä kärkeen nousivat sanomalehdet (56 %), televisio (52 %) ja sekä muut verkkosivut ja hakukoneet (37 %). Vain neljä prosenttia vastaajista kertoi, että ei etsi lainkaan tietoa tieteestä.

Tietolähteiden järjestys muuttui verrattuna aiempaan kyselyyn, sillä sanomalehdet nousivat television edelle verrattuna vuoteen 2022. Tulokset eivät ole kuitenkaan suoraan vertailukelpoisia, sillä tällä kertaa vastaajat saivat nimetä kolme tärkeintä tietolähdettä kahden sijasta. Lisäksi on huomattava, että tietolähteiden tarkka luokittelu on pulmallista.

Tietolähteiden merkitys vaihtelee paljon ikäryhmittäin: alle 30-vuotiaille sosiaalinen media on tärkein ja myös videopalvelut merkittävä tutkimustiedon lähde. He kuitenkin seuraavat monipuolisesti muitakin lähteitä. Yli 60-vuotiaat seuraavat tiedettä pääosin sanomalehdistä ja televisiosta.¹

¹ Lisää tietoa tuloksista ja väestöryhmien eroista osoitteessa www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, taulukko 1.

Nimeä kolme tärkeintä tietolähdettä

Tietoa tieteestä ja sen kehityksestä voi saada useista lähteistä. Seuraavassa on lueteltu joitakin tietolähteitä ja kanavia. Valitse niistä enintään kolme itsellesi tärkeintä.

Luottamus tieteeseen vahvaa

Tieteeseen ja tutkimukseen luotti ylivoimainen enemmistö, 86 % vastaajista. Toisaalta 11 % vastaajista sanoi luottavansa tieteeseen vain vähän. Luvut ovat samalla tasolla kuin vuonna 2022.

Väestöryhmittäiset erot olivat suhteellisen pieniä, joskin korkeasti koulutetut luottivat tieteeseen enemmän kuin vähemmän koulutetut. Erot eri puolueiden kannattajien välillä eivät olleet kovin suuria, paitsi perussuomalaisten osalta. Myös perussuomalaisten kannattajista 73 % ilmaisi luottamusta tieteeseen, mutta heidän joukossaan oli eniten sellaisia, jotka eivät luottaneet (23 %).²

Kansainvälisessä vertailussa suomalaisten yleinen luottamus tieteeseen on vahvaa: esimerkiksi Saksan Wissenschaftsbarometer³ (2023) kertoi, että 54 % vastaajista luotti tieteeseen erittäin tai melko paljon. Ruotsin VA Barometerin⁴ (2023–24) mukaan tieteeseen luotti erittäin tai melko paljon 79 % vastaajista.

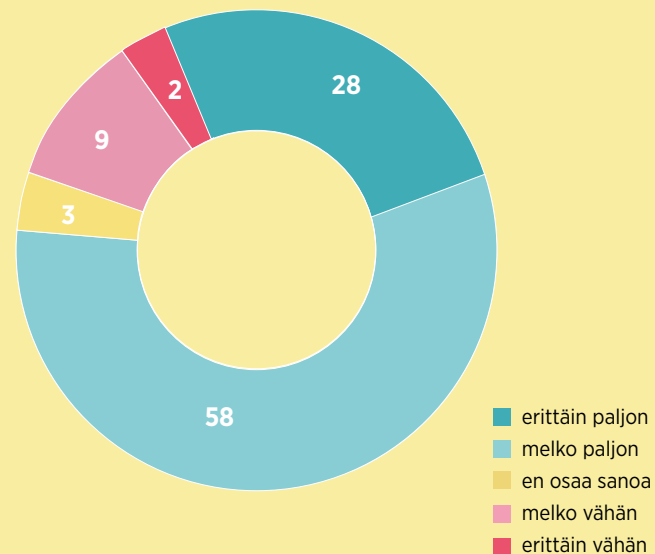
² www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuva 4.

³ wissenschaft-im-dialog.de/projekte/wissenschaftsbarometer/

⁴ vetenskapallmanhet.se/2023/12/va-barometern-2023-24/

Kuinka paljon yleisesti ottaen luotat tieteeseen ja tutkimukseen?

yhteensä 2024 (n=1006)

Luotetuimmat tutkijat

Vastaajia pyydettiin nimeämään enintään kolme tutkijaa, joita he pitävät luotettavina. Mainintoja kertyi yhteensä noin 500, mikä kertoo siitä, että tutkijat ovat tulleet hie-
man aiempaa tutummiksi suomalaisille. Eniten mainintoja saaneet tutkijat tai tutkijataustaiset henkilöt olivat lähes poikkeuksetta televisiosta tuttuja suurelle yleisölle.

Siinä missä Ukrainan sota ja koronapandemia leimasivat vahvasti vuoden 2022 listaa, nyt oli palattu osin normaaliin. Luotetuimmaksi tutkijaksi nousi tauon jälkeen avaruustähtitieteen emeritusprofessori Esko Valtaoja.

Edellisen barometrin ykkösen, sittemmin politiikkaan siirtynyt Mika Aaltola oli toisena. Uusina niminä kymmenen kärkeen nousi mm. kolme yhteiskuntatieteiden tutkijaa eli Heikki Hiilamo, Timo Miettinen ja Hanna Wass.⁵

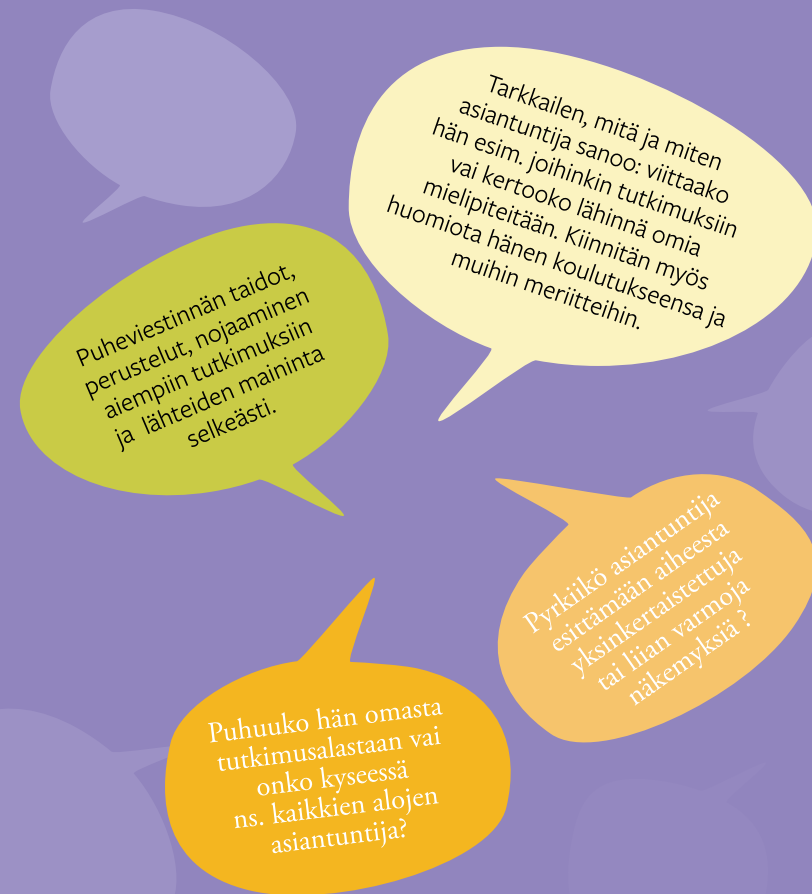
⁵ Mukaan laskettiin myös nimet, joissa pieni kirjoitusvirhe. Tällä ei ollut vaikutusta keskinäiseen järjestykseen.

Esko Valtaoja	42
Mika Aaltola	26
Sixten Korkman	18
Heikki Hiilamo	12
Kari Enqvist	11
Bengt Holmström	11
Ilmari Käihkö	9
Timo Miettinen	8
Mika Salminen	8
Hanna Wass	8

Miksi asiantuntijaan luotetaan?

Pyysimme vastaajia pohtimaan myös omin sanoin, millaisiin asioihin he kiinnittävät huomiota arvioidessaan asiantuntijan luotettavuutta. Eniten nousivat esille koulutus ja tutkimus. Samoin asiantuntijan kokemus sekä tausta, eli edustaako hän esimerkiksi luotettavaa organisaatiota, mainittiin usein. Vastaukset eivät yllättäneet, sillä näitä seikkoja pidetään tyypillisesti asiantuntijan tunnusmerkeinä.

Lisäksi monet vastaajat kiinnittivät huomiota myös asiantuntijan esiintymiseen ja tyyliin, viestinnän selkeyteen ja ilmaisutapaan. Myös asiantuntijan riippumattomuus ja puolueettomuus mainittiin usein. Vastaajat nostivat esiin mm. rahoitukseen ja poliittiseen agendaan liittyviä teemoja, jotka voivat vaarantaa puolueettomuutta.

Miksi tieteeseen luotetaan?

Asiantuntijoiden ristiriitaiset näkemykset julkisuudessa eivät näytä horjuttavan luottamusta tieteeseen. 86 % vastaajista oli sitä mieltä, että erimielisyydet kuuluvat tieteeseen. Toisin päin muotoillusta väittämästä ”tieteeseen ei voi luottaa, koska saman alan tutkijat voivat olla jostakin asiasta täysin eri mieltä”, reilu kaksi kolmannesta vastaajista oli eri mieltä ja vain neljännes samaa mieltä.

Liki 70 % vastaajista oli sitä mieltä, että tieteeseen voi luottaa, koska tutkijat tekevät työtä yhteiseksi hyväksi tai koska tutkijat nojautuvat eettisiin periaatteisiin. Neljännes vastaajista oli näistä väitteistä eri mieltä.

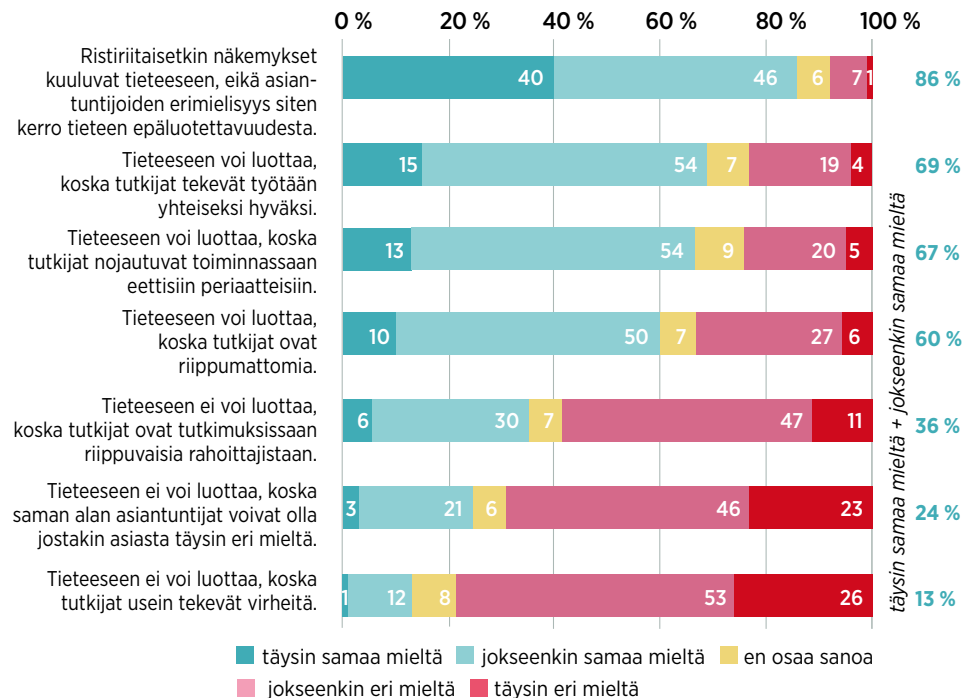
Sen sijaan tutkimuksen riippumattomuus jakoi hieman enemmän mielipiteitä. 60 % vastaajista luotti tieteeseen, ”koska tutkijat ovat riippumattomia”, 33 % oli eri mieltä.

Kysyttäessä tarkemmin tutkimuksen suhteesta rahoittajiin, 36 % vastaajista kannatti väitettä ”tieteeseen ei voi luottaa, koska tutkijat ovat tutkimuksissaan riippuvaisia rahoittajista”, mutta 58 % oli eri mieltä. Vastaukset eivät olennaisesti poikenneet edellisestä kyselystä. Puoluekanta ei merkittävästi vaikuttanut asenteisiin muiden kuin perussuomalaisen kannattajien osalta: he suhtautuivat muita epäilevämmiin tieteen luotettavuuteen.⁶

⁶ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, taulukko 2.

Mitä mieltä olet seuraavista tieteen luotettavuutta koskevista väittämistä?

yhteensä 2024 (n=1006)

Arviot tieteen tilasta synkkenivät

Vastaajien näkemykset Suomen tieteen tilasta olivat jonkin verran pessimistisemmät kuin kaksi vuotta aiemmin. Tämä näkyi erityisesti arvioissa tieteen ja teknologian yleisestä tasosta. Samanlainen muutos näkyi vastauksissa kautta linjan, joskin muissa kysymyksissä erot olivat pienempiä.

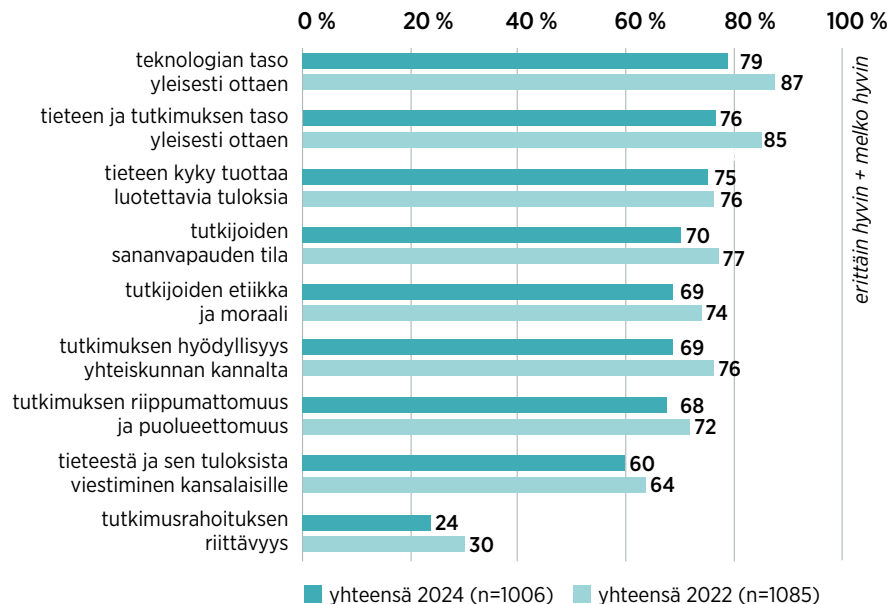
Kuitenkin lähes neljä viidestä vastaajasta piti tieteen ja teknologian yleistä tasoa hyvänä. Reilut kaksi kolmesta vastaajasta katsoi, että tutkimuksen riippumattomuus sekä tutkijoiden etiikka ja moraali ovat hyvällä tasolla. Tutkimusrahoituksen tasoa piti riittävänä 24 % vastaajista, kun taas 56 % oli päinvastaista mieltä.⁷

Ikäryhmistä muita kriittisemmin Suomen tieteen ja teknologian tasoa arvioivat alle 30-vuotiaat vastaajat.⁸

⁷ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuva 7.

⁸ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuva 22.

Kuinka hyvin tai huonosti seuraavat tieteeseen ja tutkimukseen liittyvät asiat mielestäsi ovat Suomessa?

Tiede ja tulevaisuus

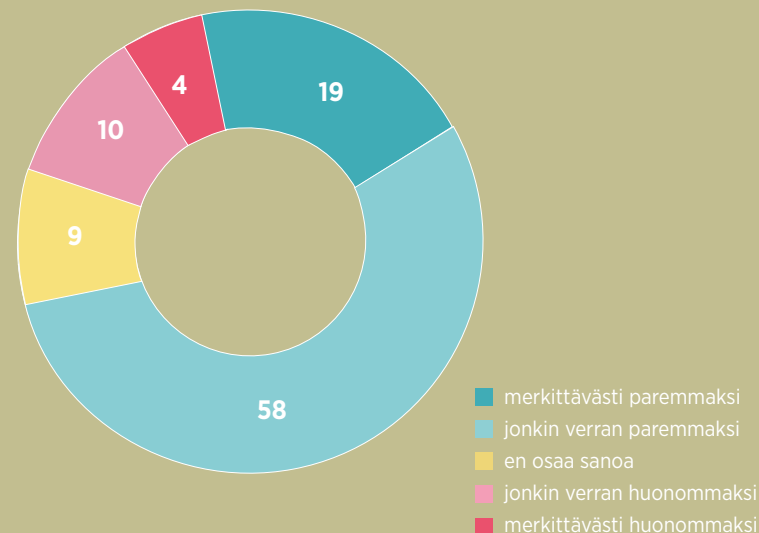
Vastaajista 77 % uskoi tieteen ja tekniikan kehityksen muuttavan ihmisten arkielämää paremmaksi seuraavien 10–20 vuoden aikana. Huonommaksi asioiden tila käy 14 % mielestä. Arviot olivat samalla tasolla kuin vuoden 2022 kyselyssä.

Arviot olivat pääosin samansuuntaisia kaikissa tutkituissa väestöryhmissä, joskin pieniä erojakin löytyi. Yrittäjistä 93 % ja johtajista sekä ylemmistä toimihenkilöistä 85 % odotti muutoksia parempaan, työttömistä 66 %. Ikäryhmittäin tarkasteluna tulokset toivat esiin kiinnostavan eron: optimistimpia olivat yli 70-vuotiaat ja pessimistisimpiä alle 30-vuotiaat. Suurimpien puolueiden kannattajista optimistisimpia olivat kokoomuksen (90 %) ja SDP:n (84 %) kannattajat, pessimistisimpiä perussuomalaisten kannattajat (63 %).⁹

⁹ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuva 7.

Miten arvioit tieteen ja tekniikan kehityksen muuttavan ihmisten arkielämää seuraavien 10–20 vuoden aikana?

yhteensä 2024 (n=1006)

Tiede, arki ja uskomukset

Tieteen, arkielämän ja uskomusten suhteita peilattiin joukolla väittämiä, joilla selvitettiin näkemyksiä mm. evoluutiosta, elämäntavan muutoksista, maailmankuvasta ja ufo-havainnoista. Evoluutioteorian kannatusta testaavan väitteen hyväksyi 75 % vastaajista ja 14 % oli eri mieltä. Vastaajista 49 % oli sitä mieltä että, tieteen ja tekniikan kehitys muuttaa elämää liian nopeasti. Päinvastaista mieltä oli 42 %.

Uskonnon ja tieteen suhde jakoi mielipiteitä: 37 % oli sitä mieltä, että tieteellinen maailmankuva ja uskonto eivät ole ristiriidassa keskenään, ja 48 % oli päinvastaisella kannalla.

Väestöryhmittäin tarkasteltuna 60–69-vuotiaat katsoivat muita useammin (62%), että elämä muuttuu tieteen myötä liian nopeasti. Sen sijaan yli 70-vuotiaat ajattelivat näin hieman harvemmin (53%). Keskustan (63 %) ja perussuomalaisten (62 %) kannattajat ajattelivat muita useammin, että maailma muuttuu liian nopeasti.¹⁰

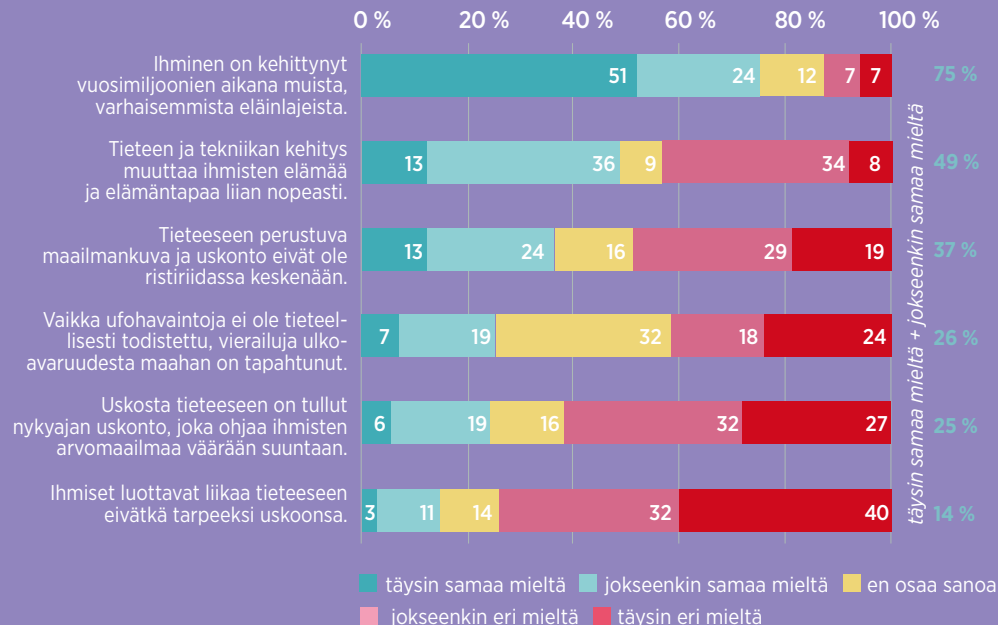
Ufo-havaintoihin uskovien osuus oli lievässä laskussa vuodesta 2001, mutta kääntyi lievään nousuun 2019 ja oli nyt 26 %. Muita vahvemmin ufo-havaintoihin luottivat perussuomalaisten kannattajat (44 %) sekä Pohjois- ja Itä-Suomessa asuvat (32 %).¹¹

¹⁰ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuva 16.

¹¹ www.tieteentiedotus.fi/files/Tiedebarometri_2019.pdf
ja www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf,kuva 18.

Mitä mieltä olet väittämistä?

yhteensä 2024 (n=1006)

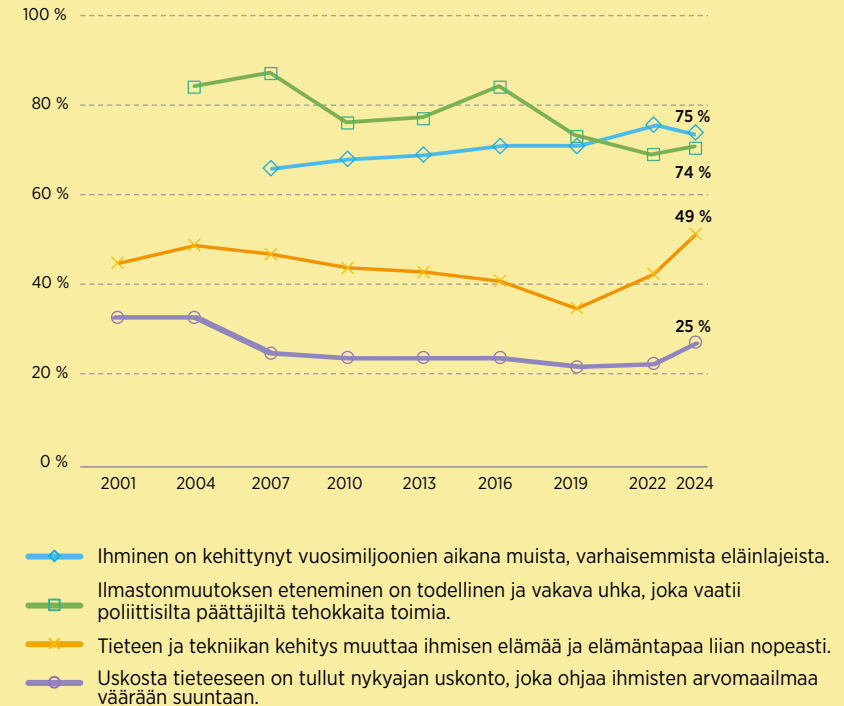
Tiede, arki ja uskomukset 2001–2024

Joitakin tieteen, arkielämän ja uskomusten suhteita koskevia käsityksiä on selvitetty Tiedebarometrissä 2000-luvun alusta lähtien. Esimerkiksi evoluutioteoriaa kannattavien osuus on noussut suhteellisen tasaisesti vuodesta 2007 (66 %) lähtien ja oli nyt 75 %.

Sen sijaan ilmastonmuutoksen vakavuutta koskevat näkemykset ovat vaihdelleet melko paljon. Niiden osuus, jotka pitävät ilmastonmuutosta vakavana uhkana on kuitenkin vähentynyt viimeisten parin vuosikymmenen aikana.

Väitteen ”tieteen ja tekniikan kehitys muuttaa ihmisten elämää ja elämäntapaa liian nopeasti” kannatus väheni vuodesta 2004 vuoteen 2019 saakka, mutta kääntyi sen jälkeen nousuun. Kun vuonna 2019 samaa mieltä oli 25 %, nyt jo 39 %. Väitteen ”uskosta tieteeseen on tullut nykyajan uskonto” kannatus väheni niin ikään tasaisesti vuodesta 2001 lähtien, mutta kääntyi nousuun 2022, ja oli nyt jälleen hieman korkeampi. Tulosten pohjalta voi varovaisesti päätellä, että epäily tieteen ja tekniikan negatiivisista vaikutuksista on lisääntymässä.

Tiede, arki ja uskomukset 2001–2024
Täysin ja jokseenkin samaa mieltä -vastaajien osuudet

Lääketiede ja vaihtoehdot hoidot

Selvä enemmistö (87%) kaikista vastaajista hyväksyi väitteen ”luotettavimpia asiantuntijoita terveysasioissa ovat alan tutkijat ja koulutetut ammattilaiset”. Samaan aikaan suhteellisen monet vastaajat luottivat myös vaihtoehtoisiin hoitoihin ja luontaislääkkeisiin.

Kansanparantajien taitoihin luotti 44 % kaikista vastaajista. Hieman muita useammin kansanparantajiin luottivat Pohjois- ja Itä-Suomessa asuvat (51%) sekä perussuomalaisten kannattajat (56%).¹²

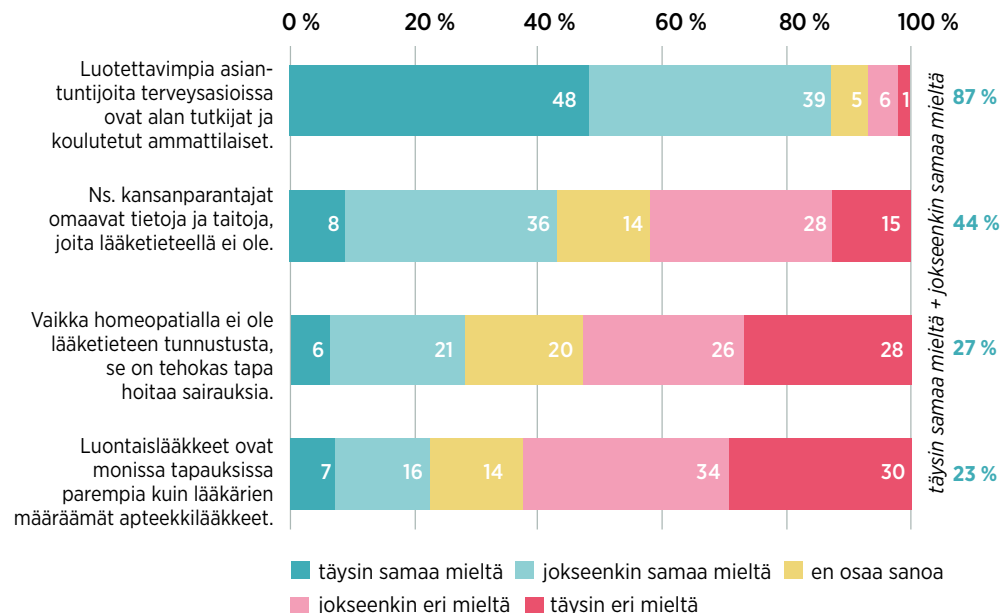
Homeopatian tehoon uskoi 27 % kaikista vastaajista. Hieman muita useammin näin ajattelivat perussuomalaisten kannattajat (39%), työntekijät (38%) ja yrittäjät (34%).

Luontaislääkkeitä piti parempina kuin lääkärien määräämiä apteekkilääkkeitä 23 % kaikista vastaajista. Hieman suurempi osa perussuomalaisten kannattajista (40%), työväenluokkaan kuuluvista (31%) ja alle 30-vuotiaista (29%) oli tätä mieltä.

¹² www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuvat 19–21.

Mielipiteitä lääketieteestä ja vaihtoehtoisista hoidoista

yhteensä 2024 (n=1006)

Vaihtoehtoiset hoidot 2001–2024

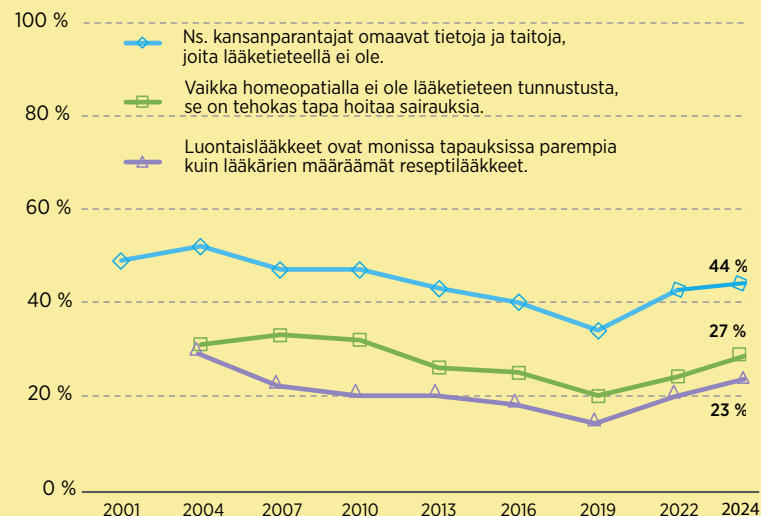
Edellisessä, vuoden 2022 Tiedebarometrissä¹³ vaihtoehtoisten hoitojen suosio oli kääntynyt nousuun, kun se oli sitä ennen ollut laskussa 2000-luvun alusta lähtien. Niitä kannattavien osuus oli tälläkin kertaa hieman noussut, mutta muutos oli niin pieni, että se mahtuu virhemarginaaliin.

Trendi on kuitenkin selvä. Se kertoo siitä, että vaihtoehtohoidoista ja -tuotteista on tullut aiempaa hyväksyntä perinteisen lääketieteen rinnalla.

¹³ www.tieteentiedotus.fi/files/tiedebarometri_2022_fi.pdf s. 30-31.

Vaihtoehtoiset hoidot 2001–2024

Täysin ja jokseenkin samaa mieltä -vastaajien osuudet

Tiede ja yhteiskunta

Vastaajien näkemyksiä tieteen ja yhteiskunnan suhteesta sekä rahoituksesta selvitettiin kuuden väittämän avulla. 75 % vastaajista allekirjoitti väitteen ”hyvinvointi maassamme riippuu ratkaisevasti tieteellisen ja teknologisen tutkimuksemme tasosta”. Lähes yhtä moni piti ilmastonmuutosta vakavana uhkana, joka vaatii päättäjiltä tehokkaita toimia. Molempien kannatus lisääntyi jonkin verran edelliseen kyselyyn verrattuna.

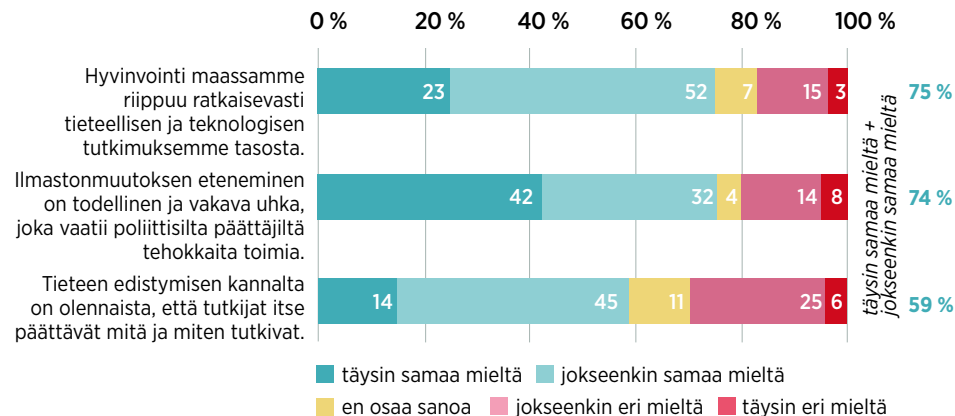
Ilmastonmuutosta pitivät vakavana uhkana useammin naiset (81 %) kuin miehet (68 %). Perussuomalaisten kannattajista näin ajatteli vain 46 % ja hieman suurempi osuus oli eri mieltä (52 %).¹⁴

Enemmistö vastaajista, 58 %, oli sitä mieltä, että tieteen edistymisen kannalta on parasta kun tutkijat itse päättävät, mitä tutkitaan. Vahvimmin tällä kannalla olivat vasemmistoliiton kannattajat 74 %. Päinvastaista mieltä kaikista vastaajista oli 31 %.

¹⁴ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuva 9

Mitä mieltä olet seuraavista tieteen ja yhteiskunnan suhdetta koskevista väittämistä?

yhteensä 2024 (n=1006)

Tieteen rahoitus

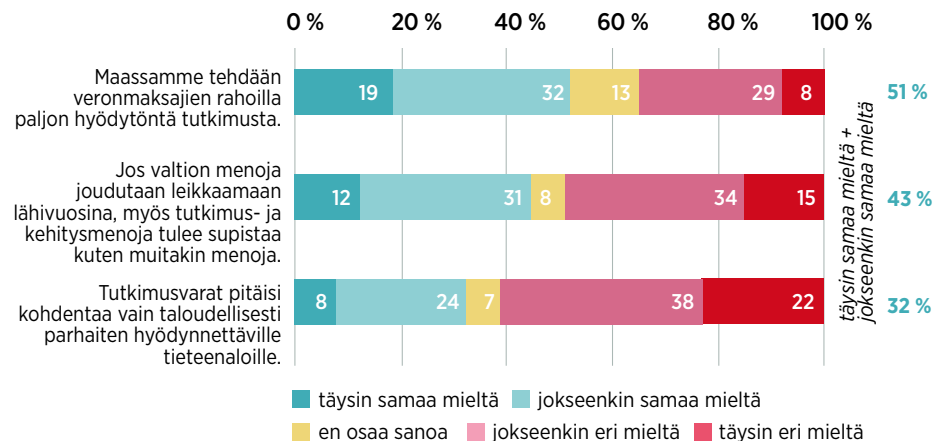
Tieteen rahoitusta koskevissa väittämässä vastaajien mielipiteet jakautuivat vahvemmin ja väestöryhmien erot nousivat selvemmin esiin. Ajatus tutkimusmenojen leikkaamisesta muiden menojen tapaan sai nyt hieman enemmän kannatusta (43%) kuin 2022 (37%), mutta suurempi osa vastaajista (49%) oli edelleen päinvastaista mieltä.

Tutkimusmenoja leikkaisivat muita useammin perussuomalaisten (78%) ja kokoomuksen (46%) kannattajat. Tutkimusvarojen kohdentamista vain parhaiten taloudellisesti hyödynnettäville aloille kannatti 32% ja vastusti 50% kaikista vastaajista. Ero oikeiston ja vasemmiston kannattajien välillä oli selvä: 55% perussuomalaisten ja 43% kokoomuksen kannattajista kannatti tutkimusvarojen kohdentamista taloudellisen hyödyn pohjalta, vasemmistoliiton kannattajista vain 8%.¹⁵

¹⁵ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuvat 13–14

Mitä mieltä olet seuraavista tieteen rahoitusta koskevista väittämistä?

yhteensä 2024 (n=1006)

Tieteen ja politiikan suhde

Suomalaiset kannattavat vahvasti tieteen käyttöä poliittisessa päätöksenteossa. Runsas neljä viidestä vastaajista piti hyvänä sitä, että tutkijat osallistuvat julkiseen keskusteluun ja antavat suosituksia päätöksentekijöille. Lähes yhtä moni oli sitä mieltä, että poliittisen päätöksenteon tulee pohjautua tieteeseen ja tutkimustietoon. Myös perussuomalaisten kannattajista selkeä enemmistö 66 % oli tätä mieltä.¹⁶

61 % kaikista vastaajista hyväksyi väitteen, että tutkijoiden ei pidä sekaantua politiikkaan. Vasemmistoliiton (26 %) ja vihreiden (39 %) kannattajat sekä alle 30-vuotiaat (39 %) hyväksyivät väitteen muita harvemmin.¹⁷

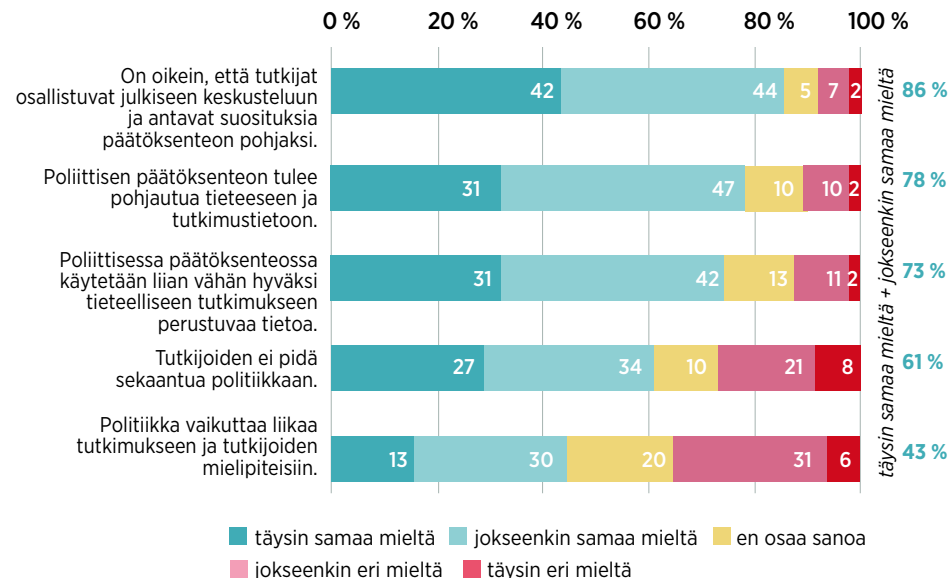
Väitteet olivat mukana ensimmäisen kerran vuoden 2022 kyselyssä, eikä niiden yleisessä kannatuksessa tapahtunut merkittäviä muutoksia.

¹⁶ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuvat 13–14

¹⁷ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuva 14

Tieteen ja politiikan suhteeseen liittyviä mielipiteitä

yhteensä 2024 (n=1006)

Mielipiteet tekoälystä

Tiedebarometrin vaihtuvana teemana oli tällä kertaa tekoäly. Kysyttäessä yleistä suhtautumista tekoälyyn ja sen soveltamiseen yhteiskunnassa hieman suurempi osa suhtautui siihen enemmän myönteisesti (51%) kuin kielteisesti (39%).

Miehet (56%) suhtautuivat naisia (45%) positiivisemmin tekoälyyn. Kaikkein positiivisimmin tekoälyn käyttöön suhtautuivat johtavassa asemassa olevat (74%) ja hyvätuloisimmat (72%). Työttömistä 53% suhtautui tekoälyyn negatiivisesti.¹⁸

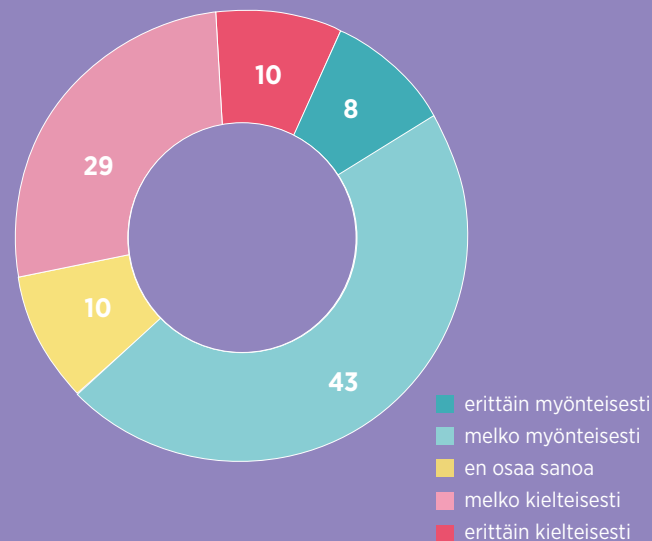
Eri puolueiden kannattajista myönteisimmin tekoälyyn suhtautuivat kokoomuksen (72%), SDP:n (54%) ja vihreiden (52%) kannattajat. Kielteisimmin puolestaan perussuomalaisien ja vasemmistoliiton kannattajat. Perussuomalaisien kannattajista tekoälyyn suhtautui ensi sijassa kielteisesti 53% ja vasemmistoliiton kannattajista 51%.¹⁹

¹⁸ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuvat 21.

¹⁹ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuvat 8.

Miten suhtaudut tekoälyyn ja sen soveltamiseen yhteiskunnassa?

yhteensä 2024 (n=1006)

Tekoälyn sovellukset jakavat mielipiteitä

Mielipiteet tekoälyn erilaisista sovelluksista vaihtelevat. Laajinta kannatusta saivat kasvojentunnistus rikollisuuden torjunnassa (78 %) ja rajavalvonnassa (71 %). Kielteisesti ensin mainittuun suhtautui 16 % ja jälkimmäiseen 20 % vastaajista. Asiakaspalvelun neuvontarobotteihin ja botteihin asiakaspalvelussa suhtauduttiin hieman useammin myönteisesti (56 %) kuin kielteisesti (40 %).

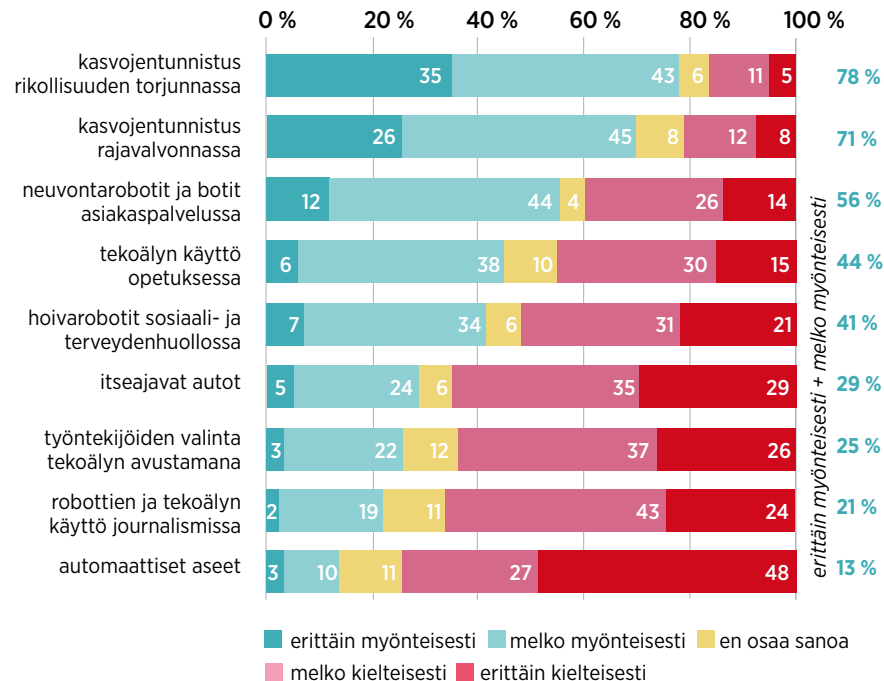
Muut kysytyt sovellukset saivat enemmän kielteisiä vastauksia kuin myönteisiä. Eniten vastustusta herättivät automaattiset aseet, robottien ja tekoälyn käyttö journalismissa sekä työntekijöiden valinta tekoälyn avustamana.

Kokoomuksen kannattajat suhtautuivat tekoälyn sovelluksiin pääosin muita myönteisemmin, vasemmistoliiton kannattajat puolestaan muita kielteisemmin.²⁰

²⁰ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuvat 21.

Seuraavassa on lueteltu joitakin tekoälyn sovelluksia.
Miten suhtaudut näihin sovelluksiin?

yhteensä 2024 (n=1006)

Puolustusvoimat luotetuin

Luotetuimpien instituutioiden ja organisaatioiden järjestys on Tiedebarometrissa ollut pitkään sama: puolustusvoimat, poliisi ja yliopistot. Näin oli myös tällä kertaa. Luottamus näihin instituutioihin oli pienentynyt hieman edelliseen kyselyyn verrattuna, mutta muutos mahtuu virhemarginaaliin. Sen sijaan luottamus joihinkin muihin instituutioihin kuten eduskuntaan, Euroopan unioniin, kirkkoon ja poliittisiin puolueisiin on vähentynyt selvemmin.²¹

Vahvimmin yliopistoihin luottivat johtavassa asemassa olevat (94 %) ja puoluekentällä vasemmalle identifioituvat (93 %).²²

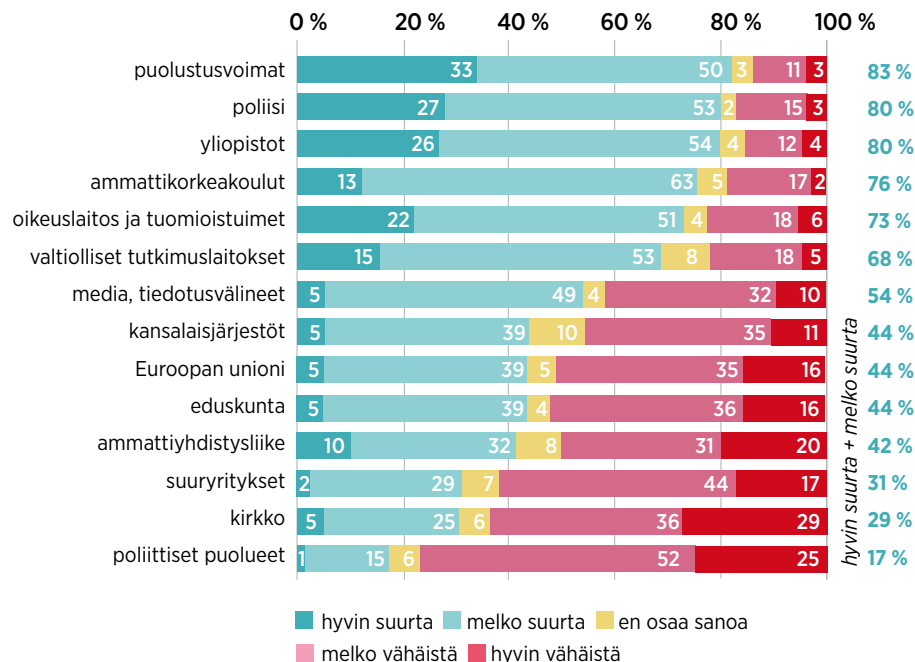
Mielenkiintoista oli myös se, että 77 % vastaajista sanoi luottavansa vain vähän poliittisiin puolueisiin.

²¹ www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, s. 9.

²² www.tieteentiedotus.fi/TIBA2024tilastot.pdf, kuva 6.

Seuraavassa on lueteltu joukko yhteiskunnallisia instituutioita.
Kuinka suurta luottamusta tunnet niitä kohtaan?

yhteensä 2024 (n=1006)

Muutokset luottamuksessa 2001–2024

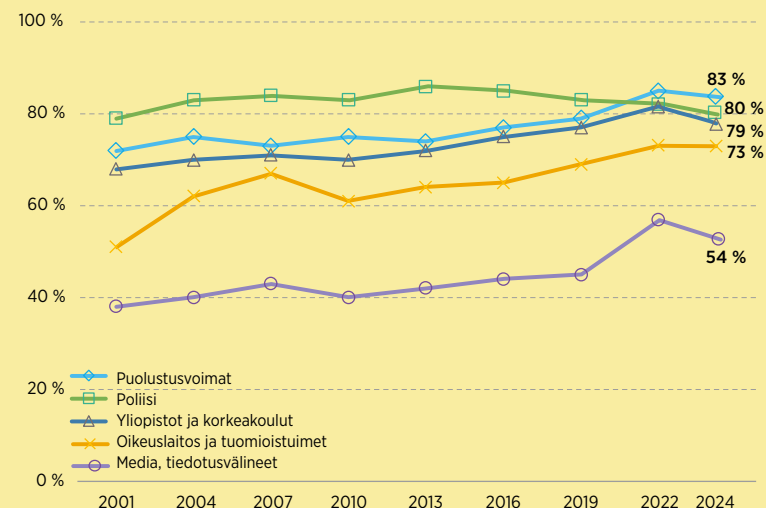
Pidemmällä aikavälillä eli vuodesta 2001 lähtien tarkasteltuna luottamus keskeisiin instituutioihin on pääosin noussut tai säilynyt suunnilleen samalla tasolla. Tämä koskee myös luottamusta yliopistoihin: vuonna 2001 vähintään melko suurta luottamusta yliopistoihin ilmaisi 68% vastaajista, nyt 79%. Selvimmin tällä aikajaksolla on vahvistunut luottamus oikeuslaitokseen.

Toisaalta vertailu tuo esiin sen, että kaikki eivät jaa samaa luottamusta keskeisiin instituutioihin. Jo vuoden 2022 Tiedebarometri toi esiin, että myös niiden osuus, jotka luottavat instituutioihin vain vähän, on kasvanut kun kantansa jättää kertomatta aiempaa harvempi.²³ Sama suuntaus näkyi 2024 tuloksissa (ks. edellinen aukeama).

²³ www.tieteentiedotus.fi/files/tiedebarometri_2022_fi.pdf, sivut 8–9.

Luottamus instituutioihin 2001–2024

Hyvin suurta ja melko suurta -vastaajien osuudet

Tiedebarometri -kyselystä

Tiedebarometri on selvittänyt suomalaisten suhdetta tieteeseen sekä tieteen ja tekniikan rooliin yhteiskunnassa vuodesta 2001 lähtien. Kysely tehdään nykyisin kahden vuoden välein.

Tutkimusaineisto on koottu Kantar Forumissa 17. – 24.5.2024. Kyseessä on Verianin (ent. Kantar Public) käyttämä vastaajapaneeli, jonka tiedonsiirrossa hyödynnetään internetiä.

Tutkimukseen osallistui yhteensä 1006 henkilöä. Vastaajat edustavat maamme 18 vuotta täyttänyttä väestöä pois lukien Ahvenanmaan maakunnassa asuvat.

Tilastollisten päätelmien luotettavuuden parantamiseksi aineistoa on painotettu sukupuolen, iän ja asuinalueen mukaan vastaamaan paremmin perusjoukkoa. Tulosten luottamusväli on koko aineiston tasolla suurimmillaan 3,1 prosenttiyksikköä suuntaansa. Osaryhmittäisissä tuloksissa luottamusväli on hieman suurempi, ryhmän koosta riippuen.

Tiedebarometrin tuottaa Tieteen tiedotus ry. Tutkimusaineisto tallennetaan Tietoarkistoon.

Tiedekeskus Heureka, Robotiikkaviikot 2024

Kuva: Lauri Veijalainen